

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

VALSTYBĖS PAŽANGOS TARYBOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS

Nr. 2023-04-05
Vilnius

Posėdis vyko 2023 m. balandžio 5 d. 17:00–18:30 val. Vyriausybės posėdžių salėje.

Posėdžio pirmininkė – Ingrida Šimonytė, Ministrė Pirmininkė (Valstybės pažangos tarybos pirmininkė)

Posėdžio sekretorė – Modesta Kairytė

Posėdžio dalyviai:

Valstybės pažangos tarybos nariai (34 nariai iš 44):

Ingrida Šimonytė – Tarybos pirmininkė

Nariai:

Aleksandras Abišala
Mariusz Antonowicz
Rasa Budbergytė
Elijus Čivilis
Robertas Dargis
Linas Dičpetris
Arūnas Gelūnas
Simonas Gentvilas
Miša Jakobas
Algirdas Kaušpėdas
Gediminas Kirkilas
Raimondas Kuodis
Raimundas Lopata
Matas Maldeikis

Dalius Misiūnas
Žymantas Morkvėnas
Martynas Nagevičius
Urtė Neniškytė
Monika Ošmianskienė
Agnė Paliokaitė
Gintarė Skaistė
Gaja Šavelė
Jurgita Šiugždinienė
Mindaugas Ubartas
Nerijus Udrėnas
Diana Vilytė
Ramūnas Vilpišauskas
Rytis Zemkauskas

Dalyvavo nuotoliniu būdu:

Asta Kubilienė
Gintautas Mažeikis

Mindaugas Sinkevičius

Iš anksto raštu pareiškė nuomonę svarstomais klausimais dėl galimų sprendimų:

Agila Barzdienė
Asta Kubilienė
Aušra Maslauskaitė

Kiti posėdžio dalyviai:

Guoda Cibaitė	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) politikos analitikė
Dovilė Gaižauskienė	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) vyr. politikos analitikė
Aistė Kairienė	– Ministrės Pirmininkės patarėja švietimo, mokslo, inovacijų ir nevyriausybių organizacijų klausimais
Marius Kalanta	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) vyr. politikos analitikas
Natalija Kazlauskienė	– Ministrės Pirmininkės patarėja savivaldos ir regioninės politikos klausimais
Birutė Šerkšnaitė	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) renginių specialistė
Austėja Tamaliūnaitė	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) politikos analitikė
Sigita Trainauskienė	– Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) vyr. politikos analitikė
Erika Vaiginienė	– Vilniaus universiteto Strateginio planavimo skyriaus vadovė
Giedrius Viliūnas	– Seimo Ateities komiteto patarėjas
Jūratė Zabielaitytė	– Seimo narės patarėja
Vaiva Zemkauskaitė	– Vyriausybės kanceliarijos komunikacijos skyriaus patarėja
Roma Žakaitienė	– Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) administracijos direktorė
Daiva Žaromskytė-Rastienė	– Vyriausybės kanceliarijos Strateginio valdymo grupės vadovė
Darius Žeruolis	– Ministrės Pirmininkės patarėjas strateginio planavimo, viešojo administravimo, reformų ir pokyčių valdymo klausimais

DARBOTVARKĖ:

LIETUVOS
RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖ

Vilniaus
universitetas

1. Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės įžanginis žodis
2. Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ rengimo laiko juostos ir nuveiktų darbų apžvalga (viešosios konsultacijos, tikslinių grupių, konsultacijų su bendrakūrėjais ir ekspertais rezultatų pristatymas)
3. Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ projekto (dokumento) pristatymas
4. Valstybės pažangos tarybos narių diskusija: Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ dokumento aptarimas
5. Posėdžio apibendrinimas ir sprendimai

1. Ministrės Pirmininkės Ingridos Šimonytės įžanginis žodis

I. Šimonytė pasidžiaugė, kad susitinka su Valstybės pažangos tarybos (VPT) nariais svarbiu apsisprendimo momentu. Paskelbė posėdžio pradžią. Paskelbta, kad yra kvorumas. Pasiteirauta, ar pritariama iš anksto paskelbtai posėdžio darbotvarkei. Bendru susitarimu pritarta darbotvarkei. Informuota, kad posėdyje dalyvauja Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ rengimo komanda, Seimo Ateities komiteto biuro atstovas, Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) administracijos direktorė, kad dalis VPT kolegų posėdyje dalyvauja prisijungę per nuotolį, ir jie pakviesti pranešti apie norą kalbėti pakeldami ranką internetu. Įžanginiame žodyje pabrėžta, kad pastarieji pusantrų metų buvo gana intensyvūs ne tik tiems Lietuvos ateities vizijos rengėjams, kurie labai daug dirbo, bet ir tiems VPT nariams, kurie pasiryžo įsitraukti, skirti daug savo laiko. Dėkojo visiems kolegoms, kurie prisidėjo kuriant sustiprinto bendradarbiavimo branduolį – diskutavo labai plačiuose formatuose. Taip pat dėkojo STRATA komandai, ekspertams, Vilniaus universitetui, Ateities komitetui ir jo biurui bei Vyriausybės kanceliarijai ir LRVK sekretoriatams.

Priminė, kad sukurti šią valstybės pažangos strategiją įpareigoja įstatymas, o ją reikės įgyvendinti dar ne vienai Vyriausybei, todėl ši strategija nėra susijusi su dabartinės Vyriausybės programa. Nuo pat rengimo pradžios buvo siekiama, kad šio dokumento rengimas nebūtų siejamas nei su dabartinės valdančiosios daugumos politinėmis partijomis, nei su konkrečia vyriausybe, nei su konkrečiomis politinėmis personalijomis. Dėl to politikai strategijos rengime stengiasi dalyvauti kaip įmanoma mažiau arba tik iš dalykinės pusės ir įsitraukti tik tada, kai reikia priimti sprendimus.

Svarstyti pateiktas dokumentas patikslintas po konsultacijų su bendrakūrėjais, mokslininkais, VPT nariais. Lūkestis šios dienos posėdžiui nutarti, ar taryba sutiktų, jog ši dokumento redakcija jau pagal teisėkūros kanoną būtų paskelbta viešai derinti. Taip pat reiktų nuspręsti, kaip organizuosime darbą iki pateikiant galutinį tekstą Seimui svarstyti. Svarbu pasitarti, kaip padaryti, kad Seime procesas nebūtų politizuotas.

Žodis suteikiamas Ministrės Pirmininkės patarėjui Dariui Žeruoliui.

2. SVARSTYTA. Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ rengimo laiko juostos ir nuveiktų darbų apžvalga (viešosios konsultacijos, tikslinių grupių, konsultacijų su bendrakūrėjais ir ekspertais rezultatų pristatymas)

Kalbėjo D. Žeruolis.

Nuo Lietuvos ateities vizijos pradžios renginio 2021 m. spalio mėn. aplankėme 20 miestų ir miestelių diskutuodami apie Lietuvos ateitį, surengėme 51 renginį, įskaitant įvairius aptarimus ir renginius su bendrakūrėjais, 396 asmenys dalyvavo viešojoje konsultacijoje, į vizijos rengimą įsitraukė 400 piliečių ir 992 ekspertai. Po paskutinio Valstybės pažangos tarybos posėdžio 2022 m. lapkričio mėn. (per keturis mėnesius) įvyko tikslinės grupės (sausio mėn.), viešosios konsultacijos (gruodžio–sausio mėn.), šešios kelrodžių rengimo dirbtuvės (gruodžio–vasario mėn.), ateities scenarijų pristatymo kampanija, vizija pristatyta tarpinstituciniame pasitarime (sausio mėn.), šeši vizijos projekto pristatymai ir ateities raštingumo pamoka (moksleiviams), trys pokalbiai apie ateitį Lietuvos bibliotekose, trys vizijos teksto projekto aptarimai su bendrakūrėjais, mokslininkais, VPT nariais. Posėdžiui pateiktame projekte atsižvelgiama į daugumą gautų pasiūlymų.

Jeigu šiandien iš principo pritarsite tam, kas pateikta, galėtume pradėti pereiti prie tvirtinimo Vyriausybėje procedūros ir Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) paskelbti dokumentą su patikslinimais ir atsižvelgdami į pastabas, kurias išsakysite posėdžio metu. Iki gegužės pabaigos numatyta tvirtinti Vyriausybės posėdyje, po to – teikimas Seimui.

Reiktų sutarti, kad pastabos ir pasiūlymai dėl vizijos teksto priimami visą laiką, net jeigu dėl jo šiandieną iš principo sutariame. Taip pat siūloma, kad VPT nariai neribotą laiką tęstų aptarimus su visuomene ir bendrakūrėjais, reiškiančiais iniciatyvą kalbėti apie Lietuvos ateitį ir jos viziją – tai taip pat numatyta VPT darbo reglamente ir Vyriausybės nutarime dėl Valstybės pažangos tarybos sudarymo. Darbas dėl ateities neužsibaigs ateities vizijos parengimu ir net ją patvirtinus Seime. Siūloma posėdyje nuspręsti dėl nuostatos, kad dėl Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ projekto tikslinimų iki Vyriausybės sprendimo dėl šio dokumento spręstų VPT koordinacinė grupė, o kiti VPT nariai į sprendžiančiuosius koordinacinės grupės posėdžius įsitrauktų pagal pageidavimą. Alternatyva (jei VPT nariai išreikštų norą) – visai tarybai susirinkti gegužės antroje pusėje prieš Lietuvos ateities vizijos projekto tvirtinimą Vyriausybėje.

Pristatyta „Lietuva 2050“ komunikacija. Primenama, kad vyksta VPT narių „Pokalbių apie ateitį“ diskusijos su visuomene įvairiose Lietuvos bibliotekose. Artimiausiais mėnesiais numatytos trys diskusijos. Taip pat skelbiami VPT narių ir ekspertų interviu žiniasklaidoje. Iki vasaros numatyta parengti vizualų, sutrumpintą Lietuvos ateities vizijos dokumentą paprasta kalba, taip pat „Lietuva 2050“ dokumentą pritaikyti skirtingoms negalia turinčioms visuomenės grupėms ir išversti į įvairias kalbas.

Priminta, kad visa tai, kas buvo parengta proceso metu, yra puslapyje lietuva2050.lt – tikrai gausi biblioteka. Tinklapyje galima rasti temines ataskaitas, viešųjų konsultacijų ir tikslinių grupių ataskaitas, Lietuvos ateities scenarijų ilgąjį ir trumpąjį variantus, ateities megatendencijų analizę, valstybės ateities raidos vertinimo piliečių požiūriu ataskaitą.

Trumpai pristatyti viešosios konsultacijos rezultatai. Viešosioms konsultacijoms teiktas pirminis Lietuvos ateities vizijos šūkis „Šiaurinė žvaigždė Lietuva: kūrybingų žmonių šalis, kurioje norisi gyventi“. Apklausa nebuvo ir negalėjo būti reprezentatyvi, bet ji buvo informatyvi. Žmonės nesuprato Šiaurinės žvaigždės metaforos, todėl dėl kompromiso šis dėmuo buvo pakeistas į „Kelrodę Lietuvą“. Taip pat konsultacijos metu buvo pasiūlyta sąvoką „kūrybingi žmonės“ pakeisti į „kuriančius“. Fundamentalus įsipareigojimas Lietuvai kaip valstybei buvo suprasimas, bet nebuvo pritarta jo raiškos būdai – jis pakeistas į „norą saugoti“. Vizijos šūkio formuluotė po viešųjų konsultacijų ir aptarimo su VPT koordinacine grupe yra tokia: „Kelrodė Lietuva: valstybė, kurioje [žmogui] norisi gyventi ir kurti. Valstybė, kurią norisi saugoti.“

Viešosios konsultacijos metu gautas pritarimas visoms pasirinktoms strateginėms ambicijoms, nors svarbiausiomis laikomos pirmos trys. Viešosios konsultacijos dalyviai papildomai pabrėžė švietimo, tvarumo, vertybių, kultūros ir demografijos svarbą.

Žodis suteiktas Vyriausybės strateginės analizės centro (STRATA) vyr. politikos analitikei Sigitai Trainauskienei.

3. SVARSTYTA. Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ projekto (dokumento) pristatymas

Kalbėjo S. Trainauskienė.

Pristatydama Lietuvos ateities vizijos projektą, informavo, kad jo esmė nepasikeitė nuo praeito VPT posėdžio lapkričio mėnesį, tačiau kai kurie dalykai buvo išplėtoti. Trumpai priminė vizijos rengimo kelią, pradėtą beveik prieš pusantų metų ir nueitą iki šiandien: visos suplanuotos veiklos įvykdytos.

Rengdami dokumentą „Lietuva 2050“, buvome saistomi iš Strateginio valdymo įstatymo išplaukiančių nuostatų, kurios apibrėžia, kas dokumente turi atsispindėti: turi būti nustatyta valstybės pažangos vizija ir valstybės vystymosi kryptys – ilgesnės negu 20 metų trukmės valstybės raidos prioritetai. Taip pat svarbi nuostata, kad ši strategija turi derėti su kitomis dviem pagrindinėmis valstybės strategijomis – nacionalinio saugumo strategija ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano koncepcija.

Paaiškintas vizijos formuluotės pasirinkimas. Teigta, kad dokumente išlieka esminiai principai: kūryba kaip universalus žmogaus egzistavimo principas, buvimas šalia gamtos, socialinis ir ekonominis saugumas, valstybės atsparumas, išmintingas valdymas ir abipusiškai įsipareigojantis piliečio ir valstybės santykis. Šiek tiek tikslintos kai kurios strateginių ambicijų arba pagrindinių valstybės pokyčio kryptių formuluotės. Paminėta, kad šiandien pristatomas dokumentas pasipildė VPT įžanginiu žodžiu, ateities tendencijų ir aktualių iššūkių analize, ateities scenarijų santrauka, kelrodžiais, įgyvendinimo dalimi ir rodikliais. Buvo išplėtoti valstybės ateities vizija, strateginės ambicijos.

Ambicijų aprašymo dėstymo logika tokia: pradedama nuo pagrindimo, kodėl būtent ši kryptis, kokie yra pagrindiniai raktažodžiai, tada – kaip atrodytų strateginę ambiciją įgyvendinusi Lietuva, ir galiausiai aprašomas kelrodis. Kelrodžiai buvo sukonstruoti po dirbtuvių, skirtų kiekvienai ambicijai. Kelrodžiuose

stengtasi išskirti pagrindines galimas valstybės intervencijas, bet jos neapima visų galimų pokyčių. Sąmoningai vengta konkrečių priemonių siūlymo.

Paeiliui pristatytos visos siūlomos ambicijos. Pirmojoje ambicijoje („Piliečių kuriama demokratija: patikima, atvira, telkianti“) – pabrėžiamas pasitikėjimas, kurio norėtume pasiekti per stiprias ir kompetentingas institucijas. Antrojoje ambicijoje daugiausia akcentuojamas švietimas, kviečiama sudaryti palankias sąlygas Lietuvoje kurti šeimas, auginti vaikus, dėmesys senjorams, kad jie taptų ir kuo ilgesnį laiką jaustųsi visaverčiais visuomenės nariais, taip pat išmintinga migracijos politika. Trečiojoje ambicijoje (apie ekonominį proveržį) po paskutinių diskusijų buvo stengtasi labiau išryškinti inovacijų, konkurencingos mokslo ir inovacijų sistemos dėmenį ir galvoti, kaip galėtumėme jį pasiekti. Taip pat labai svarbus dėmuo – klimatui neutrali ekonomika ir socialiai teisingas perėjimas prie jos. Ketvirtosios ambicijos formuluotė buvo šiek tiek pakeista į „Atsparią, konstruktyvią ir įtakingą tarptautinės politikos veikėją“, bet išlaikant tikslą, kad valstybė turi siekti atsparumo įvairiems globaliems iššūkiams ir pokyčiams, tapti konstruktyvia ir įkvepiančia partnere, galvoti apie įtrauktesnę užsienio politiką, tinklinę diplomatiją. Penktoji ambicija kalba apie sujungtą šalį, darnią ir subalansuotą plėtrą. Paminėjo, kad buvo ilgai diskutuota apie regioninę politiką, apie savivaldą ir jos didesnį įgalinimą. Mano, kad dabar gautus pasiūlymus jau atliepė pirmojoje ambicijoje akcentuodami subsidiarumo principo įgyvendinimo stiprinimą. Šioje ambicijoje kalbama apie darnią šalies teritorijos plėtrą, sugyvenimą su aplinka, su gamta ir išvystytą gerą susisiekimą šalies viduje ir su pasauliu.

Skirtingai nuo pirmojo „Lietuva 2050“ dokumento varianto, stengtasi natūraliai įtraukti horizontaliuosius principus į tekstą. Technologijos ir inovacijos yra kitas horizontalusis principas, suprantamas tiek kaip kietosios, tiek kaip socialinės inovacijos. Tam reikia įgyvendinti tam tikrą eksperimentavimo politiką.

Viešųjų konsultacijų metu visuomenė pasigedo vizijos pamato – kultūros – išskleidimo. Paaškinama, kad pasinaudota profesoriaus Jono Dagio pasiūlyta perspektyva į kultūrą kaip apimančią tris segmentus – kultūros paveldą, materialųjį ir nematerialųjį, kasdienybės kultūrą ir visuomenės vertybes bei kūrybą ir kultūros įvairovę. Tarp tų visų trijų segmentų vyksta nuolatinė apykaita, taip pat ir kūrybinga sąveika su išorės pasauliu – per tai esame atpažįstami. Toliau pristatomas vadinamasis superkelrodis. Taip pabandyta išskirti pagrindines reikalingas pokyčių iniciatyvas. Apatinė schemos dalis apima būtinąsias sąlygas proveržiui, valstybės atsparumo stiprinimui. Viršutinė schemos dalis daugmaž atliepia reikalingus pokyčius, investicijas į ateitį. Viso to varikliai yra: kokybiškesnė valdysena, didesnė demokratija bei švietimo transformacija ir proveržis, o juos įgalina kultūra.

4. SVARSTYTA. Valstybės pažangos tarybos narių diskusija: Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ dokumento aptarimas

Kalbėjo: I. Šimonytė, R. Lopata, M. Sinkevičius, Ž. Morkvėnas, A. Kaušpėdas, G. Mažeikis, R. Lopata, A. Gelūnas, M. Ubartas, A. Abišala, M. Nagevičius.

I. Šimonytė pakvietė posėdžio dalyvius komentuoti, pareikšti nuomonę apie ateities vizijos „Lietuva 2050“ dokumentą. Kalbėti po 2–3 minutes.

Kalbėjo R. Lopata

Padėkojo tarybos nariams, ekspertams, tiems, kurie dirbo su Ateities komitetu, dalyvavo jo rengtose diskusijose, kurios prisidėjo prie Lietuvos ateities vizijos projekto parengimo. Pasidalijo žinia, kad šių metų gegužės viduryje Seimas organizuoja kongresą „Pasaulio ateitis“, kuriame dalyvaus pasaulio valstybių parlamentų, jų ateities komitetų atstovai. Klausė, ar iki to laiko spėsime parengti anglišką versiją.

Kalbėjo G. Mažeikis

Jo manymu, dokumentas nėra pakankamai ambicingas. Reikia žiūrėti į pažangą ne kaip vien tik nacionalinį projektą, nes vien tik nacionaliniai dalykai nebeegzistuoja, viskas yra integruota į Europos Sąjungą arba globalizacijos procesus. Antra, Lietuvos ateities vizija turėtų būti perskaityta remiantis futurologija kaip mokslu. Tai turėtų būti futuristinė strategija, todėl joje norėtųsi matyti daugiau ambicijos. Kalbant apie švietimą – reikia kalbėti apie tinklinį švietimą Europoje. Šio projekto tekstas kai kuriose vietose jau yra atsilikęs nuo to, ką siūlo Europos Sąjunga. Atliepiant strategijos norą, kad Lietuva taptų vis demokratiškesnė, norėtųsi pamatyti bent minimaliai utopinę viziją, kaip demokratija bus plėtojama Lietuvoje, pavyzdžiui, per autonomijos didėjimą arba dekriminalizaciją, taip pat sumažinti reguliuojančių įstatymų poveikį ir taip suteikti nevyriausybinėms organizacijoms daugiau iniciatyvos. Taip pat norėtųsi matyti didesnę Lietuvos poveikį kaimyninėms šalims, pereiti iš pasyvios pozicijos į aktyvią formuojančią poziciją – atvirai siekti per dialogą su, pavyzdžiui, Baltarusijos opozicija kurti ir padėti jiems kurti demokratinę Baltarusiją arba prisidėti ir padėti Rusijos opozicijai įkurti demokratinę Rusiją. Žinoma, ateityje realistiškiausia būtų padėti Ukrainai kurti demokratinę Ukrainą – dalyvaudama šioje regioninėje iniciatyvoje Lietuvą atrodytų didelė. Reikia pažymėti, kad Lenkijos prezidento pristatomuose pažangos dokumentuose aktyvus Lenkijos dalyvavimas kuriant demokratinį regioną yra nuolat aprašomas.

Kalbėjo M. Sinkevičius

Pasidžiaugė, kad savivalda ir Lietuvos savivaldybių asociacija raštu ir žodžiu aktyviai dalyvavo rengiant viziją. Sakė, kad pasiūlymai buvo išklausti, išgirsti ir atliepti tekste, už tai dėkingi. Dokumentas jau pakankamai darnus, bet dar norisi pateikti du pasiūlymus. Pirmojoje strateginėje ambicijoje, kalbant apie subsidiarumo principo taikymo sustiprinimą, siūloma papildyti, kad viešojo valdymo sprendimai turėtų būti priimami geriausiai jiems tinkamu lygiu. Antras pasiūlymas – subsidiarumo principas ir jo taikymas galėtų būti išskirti kaip atskira ir aiški viešojo valdymo sistemos pokyčių kryptis. Dar vienas pastebėjimas, susijęs su penktąja ambicija, kurioje kalbama apie savivaldos ir regionų įgalinimą, bendradarbiavimą, – kalbant apie viešųjų paslaugų teikimą ir viešosios infrastruktūros valdymą, reikia tam pritaikytos reguliacinės aplinkos.

Kalbėjo I. Šimonytė

Padėkojo Lietuvos savivaldybių asociacijai – administracijos direktorei R. Žakaitienei ir prezidentui M. Sinkevičiui. Atkreipė dėmesį, kad M. Sinkevičiaus pasisakymas atliepia profesoriaus G. Mažeikio mintis, šis taip pat kalbėjo apie subsidiarumą ir žmonių įgalinimą. Panašiai yra savivaldos ir nevyriausybinių organizacijų lygmenyje – tai yra tas pats nepasitikėjimo kultūros reiškinys, kai mes linkstame „sureguliuoti“ per daug dalykų. Perteklinis reguliavimas prieštarauja įgalinimui, pasitikėjimui

ir kūrybiškumui, nes taip rodai, kad nepasitiki. Lietuvos aplinkos regionas turi daug potencialo ateities Europoje vaidinti labai svarbų vaidmenį, todėl gal dar galima rasti būdų tą geriau atliepti vizijos tekste. Vizijinių dokumentų problema yra ta, kad nori nenori bandome rasti visiems bendrą saugų vardiklį. Kadangi mūsų visų politinės nuostatos ir veiklos skirtingos, todėl tai, kas vieniems gali atrodyti kaip būtina darytinas dalykas, kitiems gali pasirodyti kaip nesaugus. Reikia suprasti, kad ateinančios kelios vyriausybės, kurios įgyvendins šią strategiją, turės rasti būdų ir raiškos akcentuoti joms rūpimus dalykus priklausomai nuo politinės krypties ir įsitikinimų. Bet pati bendriausia kryptis ir idėja labai nesiskirs, tarkim – euroatlantinė kryptis. Dokumentą galima tobulinti tiek, kiek galime kartu rasti kompromisą. Kaip minėta anksčiau, kalbame ne apie Vyriausybės programą ar jos veiklos planus, o apie tai, kas turėtų vienyti daug skirtingų žmonių. Nors visų dalykų atliepti negalėsime.

Kalbėjo Ž. Morkvėnas

Kaip gamtosaugininkas džiaugėsi, jog šitame strateginiame dokumente yra aiškus siekis įtvirtinti ekocentrinį požiūrį, kai laukinė gamta matoma ne kaip vartojamas išteklius, bet žmonės siekia sugyventi su kitomis rūšimis ir laukine gamta. Pažymėjo, jog svarbu, kad laukinė gamta matoma kaip Lietuvos konkurencinis pranašumas, kaip geros gyvenimo kokybės požymis, padedantis, pavyzdžiui, pritraukti aukštą pridėtinę vertę kuriančius talentus. Mato, kad yra tikslintinų formuluočių, pavyzdžiui, „harmoningo santykio su gamta puoselėjimas“, kuri gali būti skirtingai suprantama, todėl turėtų būti patikslinta. Kalbant apie rodiklius – norėtųsi konkretesnio rodiklio, rodančio, kaip keičiasi aplinka.

Kalbėjo I. Šimonytė

Pasidalijo, kad dalyvavo moksleivių „Ted talk“ konferencijoje. Vaikai galėjo patys rinktis temas. Dominavo klimato ir dirbtinio intelekto klausimai.

Kalbėjo A. Kaušpėdas

Išreiškė norą padiskutuoti dėl pagrindinio šūkio. Kyla klausimas – kam ta „kelrodė Lietuva“? Jei ji Lietuvos piliečiui – o taip ir turėtų būti – tai reikia perdaryti šūkį, kad jis būtų savas. Siūlo: „Kelrodė Lietuva, valstybė, kurioje noriu gyventi ir kurti. Valstybė, kurią noriu saugoti“.

Kalbėjo I. Šimonytė

Padėkojo už taiklius pastebėjimus. Šūkis – visada būna didžiausia problema. Šiai strategijai suasmeninimo reiktų pridėti.

Kalbėjo G. Mažeikis

Sutiko su A. Kaušpėdo pasiūlymu suasmeninti šūkį. Atsiliepė į premjerės mintį, kad strategiją reikės įgyvendinti septynioms ar daugiau vyriausybių, todėl reikėtų, atrodytų, su visais sutarti. Kita vertus, įtikti visiems kažin ar įmanoma, be to, bandant visiems įtikti, strateginis dokumentas nėra strateginis dokumentas. Pasisakantieji už šeimų įvairovę ir už tradicinę šeimą vargu ar sutars genderizmo požiūriu, nes viena grupė reikalauja ir nori jų asmens ir piliečių teisių plėtros ir užtikrinimo, o kita siekia riboti kitų piliečių teises. Todėl suderinti visų šių pozicijų tiesiog neįmanoma. Bet įmanoma tai, kad ateities vizijoje kiekviena iš šitų grupių gali siekti geriausio savo teisių įgyvendinimo. Papildomai atkreiptinas dėmesys į dirbtinį intelektą, kuris yra labai didelis ne tik technologinis, bet ir moralinis, etinis iššūkis.

Todėl strategijoje būtina paminėti demokratinį, moralinį santykį su naujosiomis technologijomis. Tai taip pat pasitarnautų mąstymui apie Lietuvą globaliu mastu.

Kalbėjo I. Šimonytė

Patikslino neturėjusi omenyje, kad strategijoje viskas turi įtikti visiems. Klausimas, ar reikia sutariamų objektų skaičių susiaurinti iki tų, dėl kurių nėra problemos susitarti. Jei pavyko susitarti dėl švietimo, tai tikrai galima susitarti dėl saugumo, gynybos ir kitų raktinių dalykų.

Kalbėjo R. Lopata

Sureagavo į A. Kaušpėdo pasisakymą – jei pavyktų tekstą išversti į suprantamesnę kalbą, tas dokumentas gali būti netgi įdomesnis. Tad reikia su tekstu dar padirbėti.

Kalbėjo A. Gelūnas

Pažymėjo, kad vertingas yra ne tik turimas rezultatas, bet ir šio dokumento rengimo procesas. Vertinga buvo tai, kad visuomenei buvo pasiūsta žinia, jog apie ateitį galime galvoti kartu, tikintis iš visuomenės įžvalgų. Tai nėra savaime akivaizdu, nes svarbūs kasdieniai darbai dažnai išstumia ateities vizionavimą. Tai, kad vykstant karui Ukrainoje tiek daug žmonių sėdėjo ir galvojo, kaip save turėtų matyti Lietuva, savaime buvo vertinga. Karas Ukrainoje užaštrino kai kuriuos dalykus, išryškino, ką reiškia jausti santykį su savo valstybe – kai eini į apkasus ir ją gini, kyla klausimas, ar atvyktum iš nuotolio ir gintum Lietuvą ginklu ir savo kūnu. Kare Ukrainoje šiuo metu naikinami žmonės, trinama kultūrinė atmintis, išvežami kūriniai iš muziejų, griunamos bažnyčios – matant visa tai, ką Lietuva vienaip ar kitaip yra jau patyrusi istoriškai, apie galimus Lietuvos ateities scenarijus buvo galvojama truputį kitaip nei iki karo. Paminėjo, kad vizijos dokumente išryškėjo svarbios mums kryptys, jos gerai rezonavo ir regionuose. Bibliotekose ir kitur būdavo pilnos salės, žmonės domisi – tai yra gerai. Atkreipė dėmesį į paradoksą – atrodo, kad į dokumentą sudedi akivaizdžius dalykus, kad bus svarbu sveikata, aplinka, krašto gynyba, bet jei nesudedi, tada neturi kuo vadovautis. Vyriausybės turi turėti kelrodžius.

Kalbėjo I. Šimonytė

Realybė pranoko net baisiausius scenarijus. Pozityvių pusių įžvelgti sunku, išskyrus Vakarų vienybę ir Suomijos, Švedijos narystę NATO. Taip pat truputėlį struktūravo atviriau ir nuoširdžiau mąstyti apie tuos galimus ateities momentus – apie būsimą Ukrainos demokratizaciją, o vėliau galbūt – Rusijos demokratizacijos dešimtmetį. Kad ir kokia vyriausybė būtų, Lietuva bus įsitraukusi į šiuos procesus.

Kalbėjo M. Ubartas

Džiaugėsi procesu – atsižvelgta į prieš tai išsakytas dvi pastabas. Paprieštaravo profesoriui G. Mažeikiui ir prašė į tekstą nerašyti jokių priemonių, kaip pasiekti šią viziją. Pakanka žinoti, kur norime nueiti. Pritarė idėjai, kad centre turi būti žmogus; būtų puiku, jei ir superkelrodį pavyktų pavaizduoti iš žmogaus perspektyvos, ne tik iš valstybės. Žmogus, atspindėtas strategijoje, turi būti trejopas – pilietis, gyventojas, svečias. Pasidžiaugė, kad nėra rodiklių pertekliaus.

Kalbėjo A. Abišala

Sureagavo į komentarą apie nepakankamą ambicijų lygį. Pasakė, kad jam irgi norėtųsi didesnių ambicijų, bet rengiant viziją tokių neišgirdo, taip pat nežino, kaip ambicijas padidinti, kad jos vis tiek dar būtų priimtinos žmonėms. Mano, kad turėtume judėti tuo pačiu ambicijų lygiu kaip dabar, nes vizija nurodo kryptį. Kiek toli suspėsime ir sugebėsime nužygiuoti – ateities klausimas. Dėl įgyvendinimo: reikėtų išsaugoti įtraukumą, koks buvo iki šiol – viso proceso metu. Įgyvendinimo dalyje rašoma, kas dabar sudaro ateities įžvalgų institucinę sistemą. Pasigedo ministerijų atstovų, dirbančių strateginiuose departamentuose. Siūlomame VPT posėdžio sprendimų projekte parašyta, kad juos reikia supažindinti su vizijos tekstu, bet reiktų, kad ir jie gautų progą pasvajoti apie Lietuvos ateitį. Viena iš VPT funkcijų – nuolatinė vizijos dokumento peržiūra. Ta nuolatinė peržiūra turėtų būti atlikta kartu su visais žmonėmis, kurie dirbo ir parengė šį dokumentą. Siūlė įsipareigoti išlaikyti besiformuojančią ekosistemą plačiąja, ne tik institucine prasme, ir su jos pagalba po metų ar pusantrų daryti pirmą rimtą dokumento peržiūrą. Paminėjo, kad visose diskusijose buvo sutarta: jeigu nebus valstybės tarnybos reformos, nėra prasmės šnekėti apie valstybės pažangą.

Kalbėjo I. Šimonytė

Tokių dokumentų likimas dažnai priklauso nuo to, kiek dalyvavusieji įsitraukia ir jaučia, kad dokumentas yra ir jų. Prie šios vizijos dirbo ir prisidėjo labai daug žmonių. Vyriausybės kadencijos tikslus suderinti su tuo, kas parašyta šiame dokumente, nesunku, nes nėra ir nebus nė vienos Vyriausybės, kuri norėtų, kad žmonės būtų nelaimingi, kad jie trumpai gyventų, kad jie nebūtų sveiki ar nebūtų išsilavinę. Dokumente nereikia įvardyti priemonių, nes jos dažnai priklauso nuo ideologinių įsitikinimų. Pritarė dėl žmonių įtraukimo ir ateityje. Čia kultūrinis dalykas – kuo daugiau organizuoji ir bandai įtraukti, tuo labiau žmonės įsitraukia. Todėl išlaikyti ir stiprinti ekosistemą labai svarbu.

Kalbėjo M. Nagevičius

Klimatui neutrali ekonomika iš principo yra gan nedidelė ambicija. Suomija yra įsirašiusi tikslą – „carbon negative“ (anglies dioksido emisija mažesnė už neutralią), t. y. iš aplinkos pašalinti didesnį CO₂ kiekį, negu į ją bus išskirta.

5. SVARSTYTA. Posėdžio apibendrinimas ir sprendimai.

Kalbėjo I. Šimonytė

Informavo, kad iš anksto raštu buvo gautos trys nuomonės, iš jų Valstybės pažangos tarybos narė Asta Kubilienė nepritaria nė vienam siūlomam sprendimui.

Paeiliui buvo apsparstyta ir nutarta dėl penkių šio posėdžio sprendimų:

- a) Pritarti nuostatai, kad Valstybės pažangos tarybos posėdyje aptartas Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ projektas su lydinčiąja informacija būtų skelbiamas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) ir taip būtų pradėta šio dokumento tvirtinimo Lietuvos Respublikos Vyriausybėje procedūra, atsižvelgiant į posėdyje išsakytas pastabas ir pasiūlymus.

Nutarta (pritarta) bendru sutarimu, išskyrus A. Kubilienės atskirąją (nepritariančią) nuomonę.

- b) Su Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ projektu supažindinti strateginio valdymo sistemos dalyvius.

Nutarta (pritarta) bendru sutarimu, išskyrus A. Kubilienės atskirąją (nepritariančią) nuomonę. Premjerė siūlo šį sprendimą įgyvendinti tokiu būdu, kad būtų įtraukti žmonės, kurie institucijose užtikrins šito dokumento gyvybingumą ir tąsą, kai dėl objektyvių priežasčių pasikeis politinė vadovybė.

- c) Pritarti nuostatai, kad visuomenės pastabos ir pasiūlymai dėl Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ projekto priimami iki birželio pradžioje planuojamo Vyriausybės sprendimo dėl šio dokumento.

Nutarta (pritarta) bendru sutarimu, išskyrus A. Kubilienės atskirąją (nepritariančią) nuomonę.

- d) Pritarti nuostatai, kad Valstybės pažangos taryba neribotai tęsia diskusijas apie Lietuvos ateitį su piliečiais, organizacijomis ir asociacijomis.

Nutarta (pritarta) bendru sutarimu, išskyrus A. Kubilienės atskirąją (nepritariančią) nuomonę.

- e) Pritarti nuostatai, kad dėl Lietuvos ateities vizijos (valstybės pažangos strategijos) „Lietuva 2050“ projekto tikslinimų iki Vyriausybės sprendimo dėl šio dokumento sprendžia Valstybės pažangos tarybos koordinacinė grupė, o kiti Valstybės pažangos tarybos nariai į sprendžiamuosius koordinacinės grupės posėdžius įsitraukia pagal pageidavimą arba pagal temą.

Nutarta (pritarta) bendru sutarimu, išskyrus A. Kubilienės atskirąją (nepritariančią) nuomonę.

Žodis suteikiamas A. Kubilienei.

Kalbėjo A. Kubilienė

Paprašė išsiųsti jos nepritariančią nuomonę su argumentais visiems Valstybės pažangos tarybos nariams.

Kalbėjo I. Šimonytė

A. Kubilienės prašymas išsiųsti jos nuomonę visiems Valstybės pažangos tarybos nariams bus įgyvendintas. Argumentas dėl nepritarimo yra iš esmės vienas ir tas pats (perskaitoma): „Nepritariu svarstomam dokumentui ir dėl turinio, ir dėl formos. Dokumento turinys atspindi Vyriausybės negebėjimą vesti šalį į progresą konsensuso būdu, todėl parengtas dokumentas gali būti pamirštas po eilinių rinkimų. Manau, kad turėtume atidėti tolesnį valstybės pažangos strategijos rengimą, išklausti kuo daugiau visuomenės pasiūlymų ir parengti Nacionalinį susitarimą dėl valstybės pažangos vizijos, kurį pasirašytų visos parlamentinės partijos. Tik po tokio susitarimo būtų galima pratęsti šio dokumento svarstymą“.

Apibendrinant – nereikėtų nuvertinti daugybės savo sričių ekspertų darbo, žmonių, aukojušių savo laiką, – iš universitetų, mokslininkų, kitų ekspertų, nevyriausybinių organizacijų atstovų, visų, kurie dirbo, prisidėjo prie Lietuvos ateities vizijos kūrimo. Jų darbas atspindėtas dokumente. Šį darbą dabar pastumti į šalį tik todėl, kad yra politinių nuomonių išsiskyrimų, būtų neteisinga.

I. Šimonytė padėkojo už dalyvavimą ir 18.30 val. posėdį paskelbė baigtu.

PRIDEDAMA. Posėdžio skaidrės

Posėdžio pirmininkė

Ingrida Šimonytė

Posėdžio sekretorė

Modesta Kairytė

